

УДК 784; 78.071.4

DOI <https://doi.org/10.31723/2524-0447-2021-33-2-23>**Ольга Василівна Борин**

ORCID: 0000-0001-9796-6191

аспірантка кафедри музичної україністики

та народно-інструментального мистецтва

ДВНЗ «Прикарпатський національний університет

імені Василя Стефаника»

oliaborin@gmail.com

РОЗВИТОК ДИТЯЧОЇ ВОКАЛЬНОЇ ТВОРЧОСТІ КРІЗЬ ПРИЗМУ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ОКСАНИ ЛІСОВСЬКОЇ

Мета роботи – висвітлити процес розвитку дитячої вокальної творчості крізь призму професійної діяльності відомої прикарпатської педагогині Оксани Лісовської, окреслити основні підходи до роботи з дітьми, розкрити багатогранність та різновекторність професії музиканта-педагога. **Методологія дослідження** базується на застосуванні системного підходу, методів аналізу та синтезу, систематизації теоретичних даних та інтерв'ю. У роботі здійснено комплексний аналіз професійної діяльності Оксани Лісовської щодо розвитку дитячої вокальної творчості та досліджено роль особистості педагога в творчому становленні молодого покоління. **Наукова новизна** полягає в тому, що вперше у науковій літературі окреслено творчий внесок та педагогічну діяльність української співачки, композиторки, педагогині, журналістки, телеведучої, заслуженої працівниці культури України Оксани Лісовської щодо розвитку вокального виконавства дітей. **Висновки.** Вокальне виконавство дітей є неповторним багатством духовної культури українського народу, джерелом розвитку і примноження сучасної музичної культури. В процесі взаємодії педагога з вихованцями у сфері музичного виконавства відбувається формування особистісних якостей дітей та розвиток соціально прийнятних навичок і вмінь. Професія педагога з вокалу являє собою нероздільну єдність педагогіки та вокального мистецтва, а також вимагає широкого комплексу загальнопедагогічних і спеціальних здібностей. Задля належного розвитку цих здібностей необхідною є активна творча діяльність, що не лише сприяє виявленню вже сформованих, а й може відкрити потенційні здібності вихованця та надалі й розвинути їх. Досвід Оксани Лісовської, яка нещодавно відзначила 20-річчя своєї діяльності у зразковій вокальній студії «Ліра» при Палаці культури «Мінерал» (м. Калуш), показує, що

професія музиканта-педагога уособлює не лише наявність професійної фахової підготовки, а й володіння творчим підходом у роботі з вихованцями з урахуванням різновекторності творчого процесу на основі індивідуальних, вікових особливостей та музично-вокальних здібностей вихованців.

Ключові слова: вокальне виконавство, дитяча вокальна творчість, професійна діяльність педагога, педагог-музикант, вокальне мистецтво.

Boryn Olha Vasylivna, Postgraduate Student at the Department of Musical Ukrainian Studies and Folk Instrumental Art of the State Higher Educational Institution “Vasyl Stefanyk Precarpathian National University”

Development of children’s vocal creativity through the prism of Oksana Lisovska’s professional activity

Research objective of the work is to highlight the process of development of children’s vocal creativity through the prism of professional activity of the famous Carpathian pedagogue Oksana Lisovska, to outline the main approaches to working with children, to reveal the versatility and diversity of the profession of musician-teacher. **The research methodology** is based on the application of a systematic approach, methods of analysis and synthesis, systematization of theoretical data and interviews. A comprehensive analysis of Oksana Lisovska’s professional activity on the development of children’s vocal creativity is carried out in the work and the role of the teacher’s personality in the creative formation of the younger generation is investigated. **The scientific novelty** is that for the first time in the scientific literature the creative contribution and pedagogical activity of the Ukrainian singer, composer, pedagogue, journalist, TV presenter, Honored Worker of Culture of Ukraine Oksana Lisovska on the development of children’s vocal performance is outlined. **Conclusions.** Children’s vocal performance is a unique wealth of spiritual culture of the Ukrainian people, a source of development and multiplication of modern musical culture. In the process of interaction of the teacher with the pupils in the field of musical performance there is a formation of personal qualities of children and development of socially acceptable skills and abilities. The profession of vocal teacher is an inseparable unity of pedagogy and vocal art, and requires a wide range of general pedagogical and special abilities. For the proper development of these abilities, active creative activity is necessary, which not only contributes to the identification of already formed, but can also discover the potential abilities of the pupil and further develop them. The experience of Oksana Lisovska, who recently celebrated the 20th anniversary of her activity in the exemplary vocal studio “Lira” at the Palace of Culture “Mineral” (Kalush), shows that the profession of musician-teacher embodies not only the presence of professional training, but also the mastery of a creative approach to work with students, taking into account the diversity of the creative process based on individual, age and musical and vocal abilities of students.

Key words: vocal performance, children’s vocal creativity, professional activity of a teacher, musician-teacher, vocal art.

Актуальність теми дослідження. У сучасному українському суспільстві все більше постає потреба у творчому зростанні особистості. Важливість формування високого рівня творчого потенціалу вихованців в умовах мистецьких шкіл та студій зумовлена не тільки потребою суспільства у залученні дітей до творчого розвитку, а й новими можливостями, які з'являються в час стрімких змін, що спричинені глобалізаційними процесами. Вихованці шкіл музично-естетичного спрямування мають змогу репрезентувати свої творчі здобутки у межах школи чи міста. Водночас у них є безліч можливостей проявити себе на численних конкурсах та фестивалях (як українських, так і міжнародних), брати участь у телевізійних програмах та телешоу. Завдяки різноманітним інтернет-платформам про їхню творчість можуть дізнатись не тільки жителі України, але й будь-якого куточка світу.

У сучасному мистецькому просторі діти неабияк потребують допомоги досвідченого наставника, який може на належному рівні спрямувати їх до досягнення успіху в музичній сфері. Це, своєю чергою, зумовлює актуальність нашого дослідження. У працях видатних музикознавців та педагогів (Б. Яворського [14], Н. Ветлугіної [3], Н. Гребенюк [4], О. Олексюк [10] та ін.) ми знаходимо основні положення щодо важливості активізації творчого потенціалу юних виконавців у системі професійної вокальної підготовки та ролі професійного підходу педагога до музично-творчого процесу. Проте, на нашу думку, вищезазначені дослідження потребують доповнення та розгляду під новим кутом з урахуванням особливостей сучасного дитячого вокального мистецтва.

Мета дослідження – висвітлити процес розвитку дитячої вокальної творчості крізь призму професійної діяльності відомої прикарпатської педагогині Оксани Лісовської, окреслити та охарактеризувати основні підходи до роботи з дітьми, розкрити багатогранність та різновекторність професії музиканта-педагога.

Наукова новизна полягає в тому, що вперше у науковій літературі окреслено творчий внесок та педагогічну діяльність української співачки, композиторки, педагогині, журналістки, телеведучої, заслуженої працівниці культури України Оксани Лісовської щодо розвитку вокального виконавства дітей.

Виклад основного матеріалу. Музично-творчі здібності є одним з найважливіших компонентів загальної структури особистості. Їхній розвиток впливає на формування особистості дитини загалом. Систематичні заняття з вокалу сприяють розвитку музичних здібностей. Від того, наскільки використовуються ці можливості у дитинстві, залежить творчий потенціал дорослої людини. Тому, на думку багатьох науковців, постать педагога, рівень його професіоналізму, майстерності, уміння взаємодіяти з дітьми, підтримати та відкрити творчий потенціал відіграє вирішальну роль у процесі творчого становлення юних артистів.

Зокрема, відомий музикознавець і педагог Б. Яворський висував на перше місце у вихованні майбутньої особистості формування творчих здібностей. На його думку, «...педагог-музикант повинен не тільки навчати, але й виховувати», що необхідно «виробляти з дитини не пасивного споглядача життя, а її активного учасника, творчого будівника майбутнього» [14, с. 132]. Учений зазначає, що процес становлення музичної творчості дитини складається з п'яти послідовних етапів: накопичення вражень; спонтанного вираження творчого начала в зорових, сенсорно-моторних і мовних виявах (колективна творчість); рухових, мовних та музичних імпровізацій, ілюстративності у малюванні; створення власних композицій, які є відображенням художнього вираження; музичної творчості та написання пісень [1, с. 26]. Від педагога-музиканта Б. Яворський насамперед вимагав глибокого розуміння психологічних особливостей своїх вихованців, уміння тонко здійснювати вплив та дбайливо вирощувати навіть дуже незначний талант. На його думку, педагогічний вплив повинен пробуджувати активність та прагнення до саморозвитку. Тому з часом педагог має ставати своєму учневі все більш «непотрібним» [1, с. 30].

Своєю чергою дослідниця Н. Ветлугіна зауважує, що необхідність музичного виконавства для музичного розвитку дитини не потребує доказів, адже ця практична діяльність природно та міцно входить у життя дитини в різних формах — як спонтанні прояви або ж у вигляді організованих занять. Проте не кожне виконання відповідає естетичним вимогам. На думку вченої, основною якістю, яка дозволяє вважати виконання твору естетичним, є його виразність, тобто здатність безпосередньо і щиро передати емоційний зміст музики,

зберігши при цьому індивідуальну своєрідність у співі та русі, передавши інтонаційну чистоту та точність рухів [3, с. 63]. Вона також зазначає, що «...жоден вид музичної діяльності дітей не може успішно формуватися без розвинутої музичної сприйнятливості, а вона виховується за умови спеціального, послідовного й обґрунтованого керівництва, яке, звичайно, здійснити нелегко, адже потрібен гнучкий, чуйний і кваліфікований підхід до дитини» [3, с. 61].

На думку дослідниці Н. Гребенюк, фахівцем з вокально-педагогічної діяльності можна вважати лише ту людину, котра здатна вирішувати конкретні вокально-педагогічні питання та охоплювати аналізом увесь комплекс навчально-виховних проблем. Саме такий аналіз є проявом професійного мислення, що полягає у використанні теоретичних, методичних знань і вокально-педагогічних прийомів та методів відповідно до конкретної ситуації, урахуваючи особливості певного етапу навчального процесу; критичній оцінці власної поведінки, труднощів та невдач, які ускладнюють шлях до професійної та загальнопедагогічної майстерності; враховуванні індивідуальних психофізіологічних, вікових особливостей та музично-вокальних здібностей вихованця. Учена стверджує, що «...для успішної вокально-педагогічної діяльності однаково необхідна обізнаність як із положеннями педагогіки, так і зі специфікою вокально-виконавської творчості; найтісніший взаємозв'язок вокально-теоретичних знань, умінь і навичок виконавської творчості із закономірностями вокально-педагогічної діяльності» [4, с. 20].

Педагогиня О. Олексюк акцентує увагу на тому, що ефективність музично-виховного процесу залежить від майстерності музиканта-педагога та ставлення учнів до свого наставника. «Професійна діяльність музиканта-педагога поєднує педагогічну, виконавську, дослідницьку, комунікативну та інші види діяльності, що синтезуються у загальнопрофесійних і спеціальних музичних здібностях, знаннях, уміннях і якостях. Неабияке значення має й гуманістична спрямованість діяльності музиканта-педагога, що полягає у ставленні до дитини як до найвищої цінності», — зазначає дослідниця [10, с. 172]. Яскравим прикладом такої роботи є професійна діяльність відомої прикарпатської педагогині Оксани Лісовської.

Вона розпочала свою творчу діяльність як співачка, котра активно концертувала, а також створювала власні музичні композиції, які досі слухають і люблять прикарпатські слухачі. Фахову музичну освіту О. Лісовська здобула в Івано-Франківському музичному училищі імені Дениса Січинського по класу фортепіано, а також додатково з вокалу у відомої педагогині, музикознавиці, членкині Національної Спілки композиторів України Олександри Турянської, в якій перейняла цінний педагогічний досвід. Одразу після закінчення училища О. Лісовська здобула свій перший досвід роботи з дітьми, адже близько восьми років працювала вчителем гри на фортепіано у музичній школі.

Педагогиня наголошує: «Окрім музичної освіти, я закінчила факультет психології. Освіта педагога і психолога, а також фахова музична освіта давали гідну музичну практичну і теоретичну базу для того, щоб навчати дітей вокального мистецтва. Мені завжди подобалось працювати з дітьми, особливо з маленькими, саме через момент зацікавлення, «закохування» у музику» [2]. Зрештою, у 2000 році О. Лісовська вирішила створити власну вокальну студію, яка діє дотепер, та поєднувати творчість і педагогічну діяльність. Вона пригадує: «У мене був сольний концерт у Палаці культури «Юність» (м. Калуш), де виступали мої учні: половину концерту співали вихованці студії «Ліра», а половину концерту я. Але потім мені стало цікавіше займатись з дітьми, аніж співати самій, тому що для мене, як для автора пісень, відкривалась ширша палітра. Написати пісню для себе — то було доволі вузько, а коли писалось щось таке, що на себе не приміряєш за тематикою чи манерою співу, — тоді її виконували діти. І це множилось на дітях. Потім я взагалі для себе перестала писати, тому що кожна дитина якийсь давала поштовх, натхнення. І таким чином, пісні, котрі писались персонально для певних дітей, тепер уже як багаж студії переходять з покоління в покоління так, як то прийнято» [2].

О. Лісовська проводить заняття вокалу лише з дітьми, адже, на її думку, вони наділені особливою позитивною енергією, і це дуже надихає. Наставниця ділиться зі своїми підопічними не лише досвідом у вокальному виконавстві. У зразковій вокальній студії «Ліра» при Палаці культури «Мінерал» (м. Калуш) діти розвиваються також як актори та знайомляться

з тонкощами цієї професії. «Діти розуміють, що таке побудувати сценарний хід. Коли відбуваються наші концерти, діти самі їх ведуть. Тобто «Ліра» – це не зовсім вокальна школа, це швидше школа естетичного виховання в значно ширшому сенсі: акторки, режисерки і педагогині» [2].

На її думку, позашкільні заклади освіти мають велике значення у розвитку не лише творчої, а й особистості загалом. Адже дитина, яка є захопленою чимось, яка має хобі, улюблене заняття, має можливість реалізовувати свої таланти і відкрити свою творчу багатогранність. Заняття з вокалу є гарним проведенням часу, яке виховує вміння дружити та вболівати за інших. Тобто саме середовище відіграє дуже вагомий роль. О. Лісовська вважає, що діти, котрі вибрали заняття з музики, вибрали прекрасне.

Щодо репертуару, вона схиляється до думки, що задля одержання належних результатів у процесі творчої діяльності завжди потрібно йти на компроміс. Значною мірою діти самі вибирають пісні, особливо старшого шкільного віку. Проте ініціатива йде не лише від них. У вокальній студії «Ліра» є певна напрацьована база пісень, які написані для дітей О. Лісовською, є пісні, що подаровані такими відомими співачками, як Оксана Романюк, Світлана Весна, Марта Шпак та ін. Це, своєю чергою, формує багаж, з яким можна працювати. Також діти досить часто пропонують виконувати українські популярні пісні. Останнім часом в Інтернеті з'явилося дуже багато фонограм і пісень, які діти люблять і хочуть співати. В цьому плані особливу роль займають доробки пісень для дітей Лесі Соболевської, Ігора Іванціва, Наталії Май, Ігора Білика та ін.

Вихованці вокальної студії «Ліра» сильно вмотивовані до участі в різноманітних конкурсах, адже насамперед це нові враження. Звичайно, що перед виступами на конкурсах діти завжди відчувають страх. Щодо цього О. Лісовська зазначає: «Це є нормально і дуже правильно. Безстрашність – це якась патологія. Хвилювання перед виходом на сцену, навіть якщо це не конкурс, – природне явище» [2]. Також, на її думку, перемога на конкурсі не має бути єдиною ціллю. «Хотіти перемогти – це добре, не можна їхати на конкурс, не думаючи про перемогу. Проте діти дуже часто їхали на конкурси саме за емоціями, за враженнями і за досвідом. Бо послухати інших учасників – це дуже надихнутись» [2]. Також для своїх учнів

педагогиня організовує різноманітні заходи та концерти, на яких діти мають змогу показати результати своєї праці.

Окрім педагогічної діяльності, О. Лісовська є керівником редакції музичних, розважальних та пізнавальних програм на Івано-Франківському обласному телебаченні «Галичина». Вона формує блок «Музика на «Галичині», створює та веде програми «Поговоримо про музику», «Живи яскраво», «Сьомий поверх» (у парі з Любомиром Белеєм), «Країна на запах» (у парі з Юлією Юзків), низку не циклічних передач та фільмів [9]. Значним її досягненням є втілення в життя низки дитячих музичних телепроектів, які люблять прикарпатські глядачі та які неабияк сприяють активному розвитку дитячої вокальної творчості: «Спробуй наживо», «Веселий нотний стан», постановка та екранізація численних мюзиклів («Казка гірських вітрів», «Дива пташиного подвір'я», «Діти, квіти, чудеса» та ін.) [2].

Завдяки наполегливій праці Оксани Омелянівни не лише вихованці вокальної студії «Ліра», а й вокалісти зі всього Прикарпаття мають можливість перейняти цінний досвід роботи на телебаченні та взяти участь у різноманітних телевізійних проєктах. Одним з них є «Спробуй наживо», який вона зреалізувала разом з його ідейниками Богданом Ткачуком і Степаном Єднаком. Основна ідея програми полягає в тому, що діти виконують композиції наживо під супровід оркестру. Задля того щоби виступити в омріяному проєкті, діти наполегливо готуються, а також беруть участь у численних репетиціях разом із професійними музикантами. Телевізійна програма «Спробуй наживо» існує уже понад 13 років, у ній взяли участь близько сотні юних артистів зі всього Прикарпаття. Ще однією цікавою дитячою телепрограмою, яка виходить в ефірі ОТБ «Галичина», є «Веселий нотний стан». Це хіт-парад з готових музичних відеороликів, які знімаються на різноманітних дитячих фестивалях та на проєкті «Спробуй наживо». За словами О. Лісовської, «Веселий нотний стан» виник як потреба популяризувати дитячу творчість, дати дітям можливість та стимул розвиватись» [2].

Педагогиня докладає неабияких зусиль, аби її підопічні розвивались всесторонньо, адже це є ключем до становлення творчої особистості та дає дітям можливість відкривати для себе все нові горизонти та підкорювати їх. І це приносить свої результати, адже багато вихованців вокальної студії

«Ліра» досягнули значного успіху у своїй творчій діяльності. Зокрема, Марійка Михайлик (сценічне ім'я – Марічка Чічкова), навчаючись у юному віці вокального мистецтва у студії «Ліра», також відвідувала музичну школу (клас фортепіано) та багато концертувала. Згодом вона стала однією із солісток львівського фольк-бенду “Torban”, який розпочав свою творчу діяльність у 2016 році. Учасники гурту виконують традиційну українську музику: шукають старі народні пісні, створюють власне аранжування, не змінюючи при цьому оригінальні форми, тексти та ритми пісень [11]. У 2018 році гурт “Torban” презентував свій дебютний альбом «Весна». Збірка налічує вісім композицій та складається з народних обрядових співанок: колядок, веснянок, весільних пісень. Над альбомом музиканти працювали протягом двох років, поєднуючи народні пісні та свої авторські аранжування, що створені за допомогою ліри, гітари, концертіно, гуцульського бубна та, звичайно, голосів солісток [15].

Незважаючи на те, що підопічна О. Лісовської не навчалася народного співу у «Лірі», педагогиня впевнена, що навчання у вокальній студії неабияк посприяло становленню Марійки як різножанрової співачки, адже саме там дівчина «отримала любов до сцени, любов до музики і любов до експериментів» [2]. «І все таки вона чула народну пісню, – резюмує пані Оксана, – адже у студії «Ліра» є музичний талісман – українська народна пісня «Сонечко сходить», якої свого часу мене навчила моя вчителька Олександра Мар'янівна Турянська, і для мене вона є еталоном народної пісні, як і Турянська еталоном вчительки. І цієї пісні я вчила одних дітей, а інші її слухали і все одно всі, хто випустився, всі її співають: у різній манері, в різний спосіб» [2]. Марічка підтримує тісний зв'язок зі своєю наставницею та постійно обмінюється творчими ідеями.

Значних висот досягла ще одна учениця О. Лісовської – Ілона Опікула. Під керівництвом наставниці дівчина стала лауреатом та володаркою Гран-прі багатьох всеукраїнських та міжнародних конкурсів та фестивалів. Після закінчення школи вона вступила на вокальний факультет Львівської національної музичної академії ім. М.В. Лисенка. Одразу після закінчення навчання вирішила відкрити власну вокальну студію у місті Львові – “Golden Voice” [12]. О. Лісовська радіє успіхам своєї учениці та додає таке: «Мені дуже приємно, що Ілона почала ще й писати музику, почала писати пісні. Вона

пише для себе, вона пише для своїх учнів. Неймовірно приємно, що така талановита співачка виявилася такою талановитою вчителькою. І зараз, коли я на конкурсах чую її учнів, то завжди жартую, що я творча бабуся» [2].

Христина Дутчак є одним з найвпізнаваніших імен серед випускників вокальної студії «Ліра». Під керівництвом Оксани Омелянівни дівчина стала лауреатом безлічі пісенних конкурсів та фестивалів. У 2011 році юна співачка взяла участь у Національному відборі Дитячого пісенного конкурсу Євробачення (Junior Eurovision Song Contest). Вона виконувала композицію «Мольфар», яку для неї написала О. Лісовська, та з-поміж сотні учасників посіла почесне п'яте місце [2]. Христина не зупинилась на досягнутому і у 2012 році з'явилась на екранах телеканалу «1+1» у першому сезоні дитячого телешоу «Голос. Діти». На сліпих прослуховуваннях вона виконала пісню Bon Jovi “It’s my life”. Дівчина розвернула одразу два крісла і для подальшої участі у проєкті вибрала команду Тіни Кароль [8]. У 2017 році вона стала учасницею телешоу «Голос країни», заспівавши композицію Birdy “Strange birds”, та знову потрапила до команди Тіни Кароль [13]. Свій творчий шлях дівчина продовжила у Львові, де зараз активно займається творчою діяльністю.

Сьогодні О. Лісовська продюсує підлітковий гурту «Газдиньки», який є лауреатом численних музичних премій. Зокрема, колектив став лауреатом першої премії на Міжнародному фестивалі молодих виконавців сучасної української пісні «Молода Галичина-2019» [5] та володарем Гран-прі фестивалю «Свято» [6]. Гурт виконує українські народні пісні у форматі a cappella, що власне є їхньою фішкою, адже завдяки цьому «Газдиньки» стали впізнаваними і тому активно концертують. «Дівчата розбудили в мені аранжувальницю і зараз мені дуже подобається займатись аранжуванням народних пісень, я просто в цьому кохаюся, тону і плаваю», – ділиться педагогиня [2]. «Коли виходять красиві дівчата, співають народну пісню, причому веселу, ще й артистично – це справляє незабутнє враження. <...> Вони хотіли, щоб це було красиво, професійно та естетично. І головне, що я собі ставила за мету – це те, щоб діти любили те, що вони роблять» [2]. Учасниці колективу не лише виконують обробки народних пісень, а й активно долучаються до процесу їхнього створення.

Висновки. Вокальне виконавство дітей є неповторним багатством духовної культури українського народу, джерелом розвитку і примноження сучасної музичної культури. В процесі взаємодії педагога з вихованцями у сфері музичного виконавства відбувається формування особистісних якостей дітей та розвиток соціально прийнятних навичок і вмінь.

Професія педагога з вокалу являє собою нероздільну єдність педагогіки та вокального мистецтва, а також вимагає широкого комплексу загальнопедагогічних і спеціальних здібностей. Задля належного розвитку цих здібностей необхідною є активна творча діяльність, що не лише сприятиме виявленню вже сформованих, а й може відкрити потенційні здібності вихованця та надалі й розвинути їх. Досвід Оксани Лісовської, яка нещодавно відзначила 20-річчя своєї діяльності у зразковій вокальній студії «Ліра» при Палаці культури «Мінерал» (м. Калуш), показує, що професія музиканта-педагога уособлює не лише наявність професійної фахової підготовки, а й володіння творчим підходом до роботи з вихованцями з урахуванням різновекторності творчого процесу на основі індивідуальних, вікових особливостей та музично-вокальних здібностей вихованців.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Афанасьєв Ю.Л., Джура О.Ф. Професійна підготовка музиканта: уроки Болеслава Яворського : монографія. Київ : ДАКККіМ, 2009. 128 с.
2. Борин О.В. Інтерв'ю з Оксаною Лісовською. 20 травня 2021 року. *Архів автора*.
3. Ветлугіна Н.О. Музичний розвиток дитини. Київ : Музична Україна, 1978. 256 с.
4. Гребенюк Н.Є. Вокально-виконавська творчість : автореф. дис. ... д-ра мистецтвознавства : 17.00.03. Нац. муз. акад. України ім. П.І. Чайковського. Київ, 2000. 30 с.
5. Гук А. Калуський гурт «Газдиньки» переміг на Міжнародному пісенному фестивалі «Молода Галичина». *0342.ua – Сайт міста Івано-Франківська*. 13.07.2019. URL: <https://www.0342.ua/news/2452126/kaluskij-gurt-gazdinki-peremig-na-miznarodnomu-pisennomu-festivali-moloda-galicina> (дата звернення: 08.10.2021).
6. «Газдиньки» стали володарями головного Гран-прі фестивалю «Свято». *КалушNews.City*. 15.01.2021. URL: <https://kalushnews.city/articles/122353/gazdinki-stali-volodaryami-golovnogo-gran-pri-festivalyu-svyato> (дата звернення: 08.10.2021).
7. Івано-Франківське обласне телебачення «Галичина». URL: <https://www.youtube.com/c/tvGalychyna/playlists> (дата звернення: 30.09.2021).

8. Кристина Дутчак. “It’s my life”. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=MgICCWzZe2A> (дата звернення: 07.10.2021).

9. Оксана Лісовська – завідувачка редакції музичних, розважальних та пізнавальних програм. Офіційний сайт Івано-Франківського обласного телебачення «Галичина». URL: <https://galtv.if.ua/people/oksanalisovska> (дата звернення: 30.09.2021).

10. Олексюк О.М. Музична педагогіка : навчальний посібник. Київ. нац. ун-т культури і мистецтв. Київ, 2006. 188 с.

11. Ониськів М. Їх порівнюють з ДахаБраха. Про folk band “Torban” розповідає його солістка – калушанка Марічка Чічкова. *KalushNews.City*. 09.04.2018. URL: <https://kalushnews.city/articles/3389/ih-porivnyuyut-z-dahabraha-pro-folk-band-torban-rozpovidae-jogolisticka-kalushanka-marichka-chichkova> (дата звернення: 04.10.2021).

12. Студія вокального мистецтва “Golden Voice”. Офіційний сайт. URL: <https://golden-voice.lviv.ua> (дата звернення: 07.10.2021)

13. Христина Дутчак. “Strange birds” – вибор вслепую. Голос країни. 7 сезон. 05.03.2017. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=1jStJ6bGobM> (дата звернення: 07.10.2021).

14. Яворський Б.Л. Воспоминания, статьи и письма: в 2-х т. / ред.-состав. И.С. Рабинович ; под общ. ред. Д.Д. Шостаковича. 2-е изд., испр. и доп. Москва : Советский композитор, 1972. Т. 1. 720 с.

15. Torban – Весна (Альбом). *Нотатки про українську музику*. 26.03.2018. URL: <https://notatky.com.ua/torban-vesna-lp/> (дата звернення: 04.10.2021).

REFERENCES

1. Afanasiev, Yu.L., Dzhura O.F. (2009). *Professional training of a musician: a lesson of Boleslaw Jaworski*. Kyiv: DAKKKiM [in Ukrainian].

2. Boryn, O.V. (2021, May 20). *Interview with Oksana Lisovska*. Author’s archive [in Ukrainian].

3. Vetluhina, N.O. (1978). *Musical development of the child*. Kyiv: Musical Ukraine [in Ukrainian].

4. Hrebenuk, N.Ye. (2000). *Vocal and performing creativity*. (Doctoral dissertation). Kyiv: National Music Academy of Ukraine named after P.I. Tchaikovsky [in Ukrainian].

5. Huk, A. (2019, July 13). Kalush band “Gazdynky” won the International Song Festival “Moloda Halychyna”. *0342.ua – Sait mista Ivano-Frankivska*. Retrieved from: <https://www.0342.ua/news/2452126/kaluskij-gurt-gazdinki-peremig-na-miznarodnomu-pisennomu-festivali-moloda-galicina> [in Ukrainian].

6. “Gazdynky” became the owners of the main Grand Prix of the festival “Sviato”. (2021, January 15). *KalushNews.City*. Retrieved from: <https://kalushnews.city/articles/122353/gazdinki-stali-volodaryami-golovnogogo-gran-pri-festivalyu-svyato> [in Ukrainian].

7. Ivano-Frankivsk regional television “Halychyna” (videorecording). Retrieved from: <https://www.youtube.com/c/tvGalychyna/playlists> [in Ukrainian].

8. Krystyna Dutchak. “It’s my life” (videorecording). Retrieved from: <https://www.youtube.com/watch?v=MgICCWzZe2A> [in Ukrainian].
9. Oksana Lisovska – Head of Music, Entertainment and Cognitive Programs. *Official site of Ivano-Frankivsk regional television “Halychyna”*. Retrieved from: <https://galtv.if.ua/people/okšana-lisovska> [in Ukrainian].
10. Oleksiuk, O.M. (2006). *Music pedagogy*. Kyiv: Kyiv National University of Culture and Arts [in Ukrainian].
11. Onyskiv, M. (2018, April 9). They are compared to Dahabrah. Marichka Shishkova, a soloist from Kalush, tells about the folk band “Torban”. *KalushNews.City*. Retrieved from: <https://kalushnews.city/articles/3389/ih-porivnyuyut-z-dahabraha-pro-folk-band-torban-rozpovidae-jogo-solistka-kalushanka-marichka-chichkova> [in Ukrainian].
12. Vocal art studio “Golden Voice”. *Official site*. Retrieved from: <https://golden-voice.lviv.ua> [in Ukrainian].
13. Khrystyna Dutchak. “Strange birds” – blind choice. Voice of the Country, season 7 (videorecording). (2017). Retrieved from: <https://www.youtube.com/watch?v=1jStJ6bGobM> [in Ukrainian].
14. Rabynovych, Y.S., Shostakovycha, D.D. (Eds). (1972). Iavorskyi B.L. Memories, articles and letters. Moskov: All-Union Publishing House “Sovetskyi kompozytor”, Vol. 1 [in Russian].
15. Torban – Vesna (Album). (2018, February 26). *Notatky pro ukrainsku muzyku*. Retrieved from: <https://notatky.com.ua/torban-vesna-lp/> [in Ukrainian].